

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

ILLUSTRERADT

MAGASIN

KANALPARTI FRÅN MALMÖ. — FOTO. E. JEPSSON, LIMHAMN.

22:DRÅ ÅRG.

DEN 12 DECEMBER 1920

N:o 11

Foto. Hård, Sthlm.

Forsten Holmgren.

TORSTEN HOLMGREN.

TILL PORTPÅTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 29 oktober hade tio år förflutit, sedan Trollhättans kraftstation officiellt öppnades för kraftleverans åt allmänheten. Sedan staten år 1901 av Högsta domstolen förklarats vara rätt ägare till allt vatten i Trollhätte strömmar, fränsett några mindre vattenvängder, som av kronan avyttrats genom skatteförsäljning till sägar och kvarnar, samt därefter 1905 erforderlig mark förvärvats för anläggning av kraftstation, kunde byggnaden av denna taga sin början, efter det 1907 och 1908 års riksdagar anslagit nödiga medel, sammanlagt 14,100,000 kr., för två särskilda utbyggnader, den första om 80,000 och den andra om 40,000 turbinhästkrafter. Den 25 mars 1910 levererades för första gången elektrisk energi från den nya kraftstationen, medan den som ovan nämndes var föremål för officiellt öppnande först ett halvår senare. Den rådande krafthungern gjorde sig så starkt gällande, att en tredje utbyggnad kunde beslutas redan vid 1914 års riksdag. Från och med i år har hela den utan föregående reglering av Vänerens vattentillgångar tillgängliga vattenkraften i Trollhättefallen tagits i permanent bruk: det är icke mindre än 138 tusen turbinhästkrafter, ja vid överbelastning ända till 150 tusen sådana hästkrafter, vartill vårt land nu har tillgång endast i detta ene centrum för utnyttjande av våra vita kol. En väsentlig del av denna energi utnyttjas på platsen, huvudsakligen till de invid Trollhättan å Stallbacka och vid Vargön belägna stora elektrokemiska och elektrotermiska industrierna, men därjämte levereras kraft till så gott som all industri längs Göta älvs dalgång och inom Göteborgs stad. Ett högspänningsnät på över 1,200 kilometer fördelar än vidare ljus och kraft till stora delar av Västergötland, Bohuslän och Dalsland, sålunda bl. a. till sådana städer och större orter som Vänersborg, Uddevalla, Lysekil, Kungälv, Skara, Skövde, Falköping, Alingsås, Grästorp, Karlsborg, Vårgårda, Lilla Edet, Lerum, Svenljunga, Änimskog i Dalsland o. s. v. För hela denna del av västra Sverige har Trollhättans kraftstation varit till oskattbar välsignelse under den period av bränslebrist som vidtog i och med det stora krigets avbrott av vår stenkolsimport.

Den allmänna planläggningen och högsta ledningen av Trollhätte kraftstations utförande har numera generaldirektören F. V. Hansen äran och förtjänsten av. Men den man, som närmast haft hand om den elektrotekniska delen av det stora arbetet, har varit överingenjören Torsten Holmgren.

Torsten Andreas Frithiof Holmgren tillhör en släkt, som skänkt vårt fädernesland ett ovanligt stort antal dugliga och framstående män. Ursprungligen härstammande från västergötländska bönder räknade den redan i andra generationen efter sitt inträde på den lärda banan en kontraktsprost, tre professorer och en lektor vid skogsinstitutet. Den yngste av de tre professorerna var den berömda fysiologen Alarik Frithiof Holmgren i Uppsala och samtliga dennes fem söner med sin från den svenska kvinnörelsen likaledes i vida kretsar kända maka, fru Ann Margret Holmgren, f. Tersmeden, ha i sin ordning på olika verksamhetsområden ytterligare gjort släktnamnet hedrat. Som den tredje i denna brödrarad föddes Torsten Holmgren i Tibble församling i Uppland den 1 augusti 1874. Efter att år 1891 ha avlagt mogenhetsexamen vid Uppsala högre allmänna läroverk inträdde han samma år som elev vid Tekniska Högskolan, från vilken han år 1894 avlade avgångsexamen. För ytterligare utbildning i det elektrotekniska fack han sålunda valt till specialitet begav han sig därefter till Tyskland, där han åren 1894—97 praktiserade vid den världsberömda firman Siemens & Halskes verk-

städer och blev satt i tillfälle taga ingående kännedom om elektroteknikens dåvarande ståndpunkt i så gott som alla dess delar.

År 1897 återvände Holmgren åter till fäderneslandet och vann därvid först anställning som föreståndare för det nyanlagda elektricitetsverket i Gävle. Här var emellertid utrymmet för litet för hans arbetslust och energi och redan efter två år lämnade han denna befattning för att övertaga chefskapet för W. Wiklunds verkstäders aktiebolags elektriska avdelning. Tillsammans med ingenjör Carl Rossander, vilken efterträtt honom som teknisk chef för Gävle elektriska belysningsaktiebolag, grundade han dock snart (1901) i Stockholm Elektriska provningsanstalten Holmgren & Rossander och togs än vidare i anspråk som tarifföreningens inspektör för elektriska anläggningar. Som delägare i elektriska provningsanstalten vann han snart högt anseende som konsulterande elektroingenjör och då styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk såg sig omkring efter en duglig kraft som sakkunnigt biträde vid anläggningen av den stora kraftstation, vars byggnad förestod, skyndade den att (1907) åt sig förvärva hans framstående kapacitet. Tre år därefter erhöll han ställningen som överingenjör och chef för Trollhätte kraftverk.

Under de sammanlagt nio år Holmgren verkade i Trollhättan utförde han ett arbete, vars betydelse knappast kan överskattas. Det gällde här att anlägga en kraftstation utan tidigare motstycke i vårt land, det gällde att framdraga kraftledningar med spänningar vida högre än den, vid vilka man hittills varit van, och det gällde att desslikes planlägga allt så, att det lämpade sig för användning även vid statsbanornas redan då förutsedda förestående övergång till elektrisk drift. Det var en mängd svårartade tekniska problem, i vilka Holmgren under denna tid nödgades intränga och säga det avgörande ordet. I stort sett måste det erkännas att han lyckades finna så goda lösningar, som på teknikens dåvarande ståndpunkt voro möjliga, och det hela har ju också fungerat oklanderligt under hela den tid av över tio år, varunder driften pågått. Endast i en punkt har någon större meningsskiljaktighet rått, huruvida han träffat det rätta, nämligen i fråga om periodtalet, vilket Holmgren med hänsyn till de fördelar, som därav enligt hans mening stode att vinna för den elektriska järnvägsdriften, sattes till 25, medan det vid enskilda kraftanläggningar föredragna periodtalet varit 50. Endast en längre tids erfarenhet kan avgöra, vem som i denna stridsfråga ytterst haft de bästa skälen på sin sida. Men bortsett härifrån har från fackmannahäl endast lovord kommit honom till del för det sätt, varpå han ledde tillvaratagandet av denna vårt lands med hänsyn till läge och omfattning värdefullaste krafttillgång.

Med 1915 års utgång lämnade Holmgren emellertid åter Trollhättan och återgick till sin enskilda verksamhet i Elektriska provningsanstalten. Samtidigt har han innehaft anställning hos åtskilliga enskilda kraftföretag, t. ex. varit verkställande direktör i Rönninge elektriska aktiebolag och i Bergslagens gemensamma kraftförvaltning. Förutom för många enskilda uppdrag har han tagits i anspråk för ett flertal utredningsarbeten, bl. a. för den av Svenska Teknologföreningen anordnade utredningen rörande kraftledningar. Genom sin verksamhet dels i Trollhättan, dels vid andra kraftföretag har Holmgren redan oupplösligt sammanknut i sitt namn med historien om Sveriges elektrifiering.

Om den goda klang hans namn har även i utlandet vittnat, att Elektrotechnische Verein i Berlin år 1917 valt honom till ledamot av sin styrelse.

DE UNDERLIGA VÄGARNA.

UR REVISOR MATTSONS ANTECKNINGAR.

FÖR HVAR 8 DAG AV HUGO ÖBERG.

Forts. fr. n:r 8.

— Ja, vägarna äro underliga! nickade jag. För somliga! För andra tyvärr alltför vardagliga!

Mitt eget liv har verkligen erbjudit bra litet av spänning och det ovanliga.

Lars gick som alltid av och an i mitt rum. Han smålog.

— Jag var inte så förstörd ändå, som kunde botas så pass snart! Ja, det är ju dåligt med sömnen, men sova får man i graven!

Och med frånvarande uppsyn gick han in till sig. Som sagt fjorton dagar varade narkosen. Men så en afton tyckte han ha börjat vakna.

— Detta är ju alldeles vanvettigt! utbrast han. — Förälskad som en skolpojke! I en annans fästmö, vars far jag nästan kunde vara! En konkursmässig, självmordsfärdig gammal biff som jag!

Omslaget kom naturligtvis med vanlig våldsamhet. Nere i sällskapsrummet hade han denna kväll varit särskilt uppsluppen och rent av utmanat.

Man talade om kvinnohårets rest utpräg'ade märken, var och en hade sin smak för sig bland herrarna. I kretsen suttu blonda och mörka damer om varandra så ämnet var ju ömtåligt. Min häpnad blev stor, när Lars plötsligt i ett av sina impulsiva ögonblick slog ut en gest och brände sina skepp med en av Heidenstams mest glödande verser:

Blondinerna äro som bröd utan salt
och säga den största grodan vid bordet,
det svarta håret, det gömmer ett kallt och trolöst
begär

som för kniven vid mordet.

Och aldrig jag drömt under krona och krans
det tagel, som Gud gav hästen till svans.

Men det mjuka, varma kastanjebruna,
som under Correggios pänsel brann,
åt det vill jag räcka ditt äpple, Iduna,
ty det håret, det håret bedärar en man.

Det blev alldeles tyst i salongen, när Lars slutat.

Adressen var för tydlig, det fanns ju bara en dam med det berömda håret i hela laget. Ett hagelskott på nära håll i en hönsflock kunde inte ha vållat en större förstämning bland offren. Det var ju bara en som kommit unjan! Ofrivilligt betraktade jag denna ståtliga fru Holmblom, som anlät ett par dagar förut. Hennes hår satt nerkammat likt en tjock korpsvart pälsmossa kring det elfbensbleka ansiktet, som illuminerades av ett par ovanligt stora fascinerande ögon, om vilka man träffande kunde använda den gamla goda, men missbrukade liknelsen "svarta solar". Dessa granna ögon voro just riktade mot vännen Lars med ett uttryck av iskall förvåning, som strax förbyttes i en glimt av sårad stolthet för att hastigt slockna i en blyxt av hat. Hon var absolut bländande, en exotisk företeelse från topp till tå i sin ormlika smidighet. Min förlägenhet hade varit ohjälplig, när jag samma dag hon kom, med en bugning föreställde mig nere i matsalen.

— Tillåt mig — Mattson!

— Holmblom!

Och hon räckte mig utan vidare handen. Jag blev som sagt alldeles paff, heta Holmblom, när man ser ut som Faraos drottning! Bara "Holmt lom" också precis som när två studenter eller handelsresande bekanta sig. Löjligt, groteskt omöjligt! Vår tid är verkligen allför demokratisk.

Allt detta ilög igenom mitt huvud, där jag satt och stirrade på henne med en känsla av att mina gamla ögon skulle behövt sotade glas för att kunna uthärda glansen från dessa två svarta solar.

Holmblom! Nästa magnifika skeppsbrott! För att tala med Lars.

Jag vände mig halvt emot honom för att försöka säga något avledande i denna evighetstystnad på några sekunder. Men då sade fru Holmblom med ett verkligen storartat självöverninnens triumfleende.

— Hur känns det att få en sådan hyllning fröken Birkenberg?

Den stackars fästmö kunde trots sin som alltid väl spelade likgiltighet inte tvinga ned blodet, som sprang upp i kinderna.

— Vad då, jag hörde inte? gjorde hon ett vanmäktigt försök och såg upp från handarbetet.

Den korpsvarta skrattade högt, det klang en ton av segervisshet i detta skratt.

— Inte! Det kan man kalla att driva troheten mot den blivande äkta mannen väl långt! En så hövisk och utsökt artighet kan man ta emot av vem som helst!

Detta vemsomhelst måtte ha stuckit Lars, det glimtade till i hans små ljusblå klipska ögon och den höga pannan strålade upp.

— Fru Holmblom, sade han leende, mitt citat var verkligen inte ämnat som en hyllning åt någon särskild av damerna i denna salong! Jag begagnar mig ofta av den versen för att sätta litet fart i spelet, när stämningen håller på att sloca na! Inte tror ens skalden själv på de där rimmen om bordet och mordet och krans och svans! Det gör sig bara så bra, voilà tout! Hade han för resten haft lyckan att se er i tid, skulle nog strofen om kniven och taglet aldrig blivit skriven! Lars satt och ljög med en nästan storartad fräckhet, och jag såg att den stolta svarta lät lura sig. Man tar inte sådana pojkar som Lars, där man släpper dem, nog sagt. Utan att någon, inte ens föremålet självt, kunde söka sak med honom för någon som helst slags närgångenhet, hade han med ett djärf grepp avsånt ett meddelande som för en gångs skull icke var trådlöst.

Det hela upplöste sig i ett allmänt stim, och fröken Birkenberg hade åter böjt sig över handarbetet.

Men när Lars senare vid liggdags som vanligt avlade sin bikt i mitt rum, lät han strax den obekymrade masken falla och utbrast högt, alltför högt tyvärr:

— Det här är allvarligare än jag trodde, nu börjar det göra ont också! Jag är blyxt kär i henne, denna tiofallt oåtkomliga! Jag borde resa härifrån, men vart ska jag ta vägen!

Och följande kväll var han lika övergivet nedstämd.

— Detta är Tantali kval och jag står inte ut! gick han där av och an, vridande händerna som vanligt. Förresten har det kommit smolk i mjölken, här är inte som förut! Och den där fru Holmblom irriterar mig, det är som om hon genomskådade mig och utmanade mig på samma gång!

— Hon är ståtlig! sade jag.

— Ja, nästan rysligt! Och hennes ögon bränns! Men hon får inte komma med sin kniv, jag känner hur narkosen håller på att släppa!

Han talade med full röst i mitt lilla rum, och på en gång slog det mig, att fru Holmblom bodde i rummet under. Jag pekade nedåt. Han stannade med en frågande uppsyn.

— Var försiktig, Lars! Den ståtliga bor därnere!

Han spratt till.

— Aj, som tusan! viskade han. Då är det förkyllt! Om hon har gått in ännu!

— Jag hörde nyss någon röra sig!

— Bara inte hon får obehag, den ljuva!

— Det får hon nog i så fall! Man kommer att bry henne.

Forts. å sid. 174

TROMANNAUTNÄMNINGAR.

Foto. T. Fran, Uppsala.

N. EDÉN.
Förutvarande Statsminister.
Nyutnämnd landshövding i Stockholms län.

landshövding i Stockholms län och statssekreteraren i jordbruksdepartementet kanslirådet greve K. A. G. Mörner att från den 1 nästinstundande jan. vara landshövding i Hallands län.

Den nyutnämnde överståthållaren i Stockholm, *landshövding Hederstierna* är född 1861. Efter innehavda befattningar som assessor i Svea hovrätt och revisionssekreterare blev han 1903 expeditionschef i sjöförsvarsdepartementet och 1905 justitieråd. År 1906 ingick han som konsultativt statsråd i Lindmanska ministären och innehade efter dess avgång 1911 och intill dess han 1912 utnämndes till regeringsråd befattningen som t. f.

K. maj:t beviljade i konselj den 3 dec. överståthållaren i Stockholm J. O. Ramstedt avsked med utgången av innevarande år samt utnämnde samtidigt landshövdingen i Hallands län C. F. W. Hederstierna att från 1 jan. vara överståthållare i Stockholm.

I samma konselj utnämnde k. maj:t förutvarande statsministern professor N. Edén till

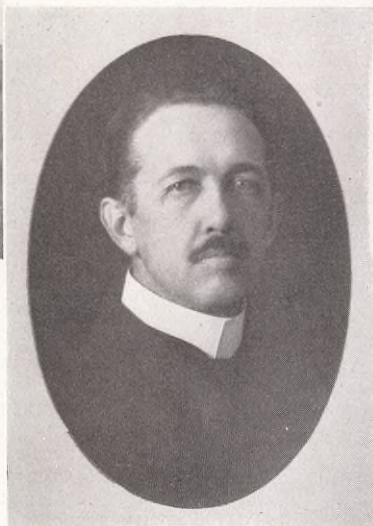

Foto. Jäger, Sthlm.

GREVE K. A. G. MÖRNER.
Statssekreterare i Jordbruksdepartementet.
Nyutnämnd landshövding i Hallands län.

blev 1903 kanslisekr. i jordbruksdep., 1912 kansliråd, 1913 expeditionschef och 1917 statssekreterare. Invaldes 1903 i lantbruksakadem. samt tillhörde åren 1911—12 Riksdagens Första kammare.

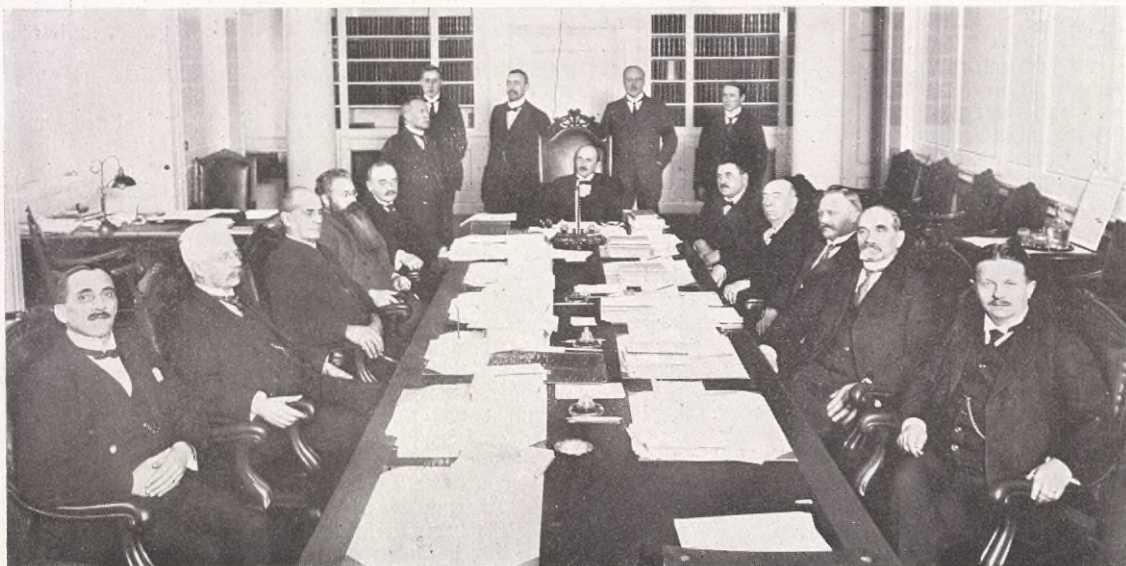
Foto. Hansqvist, Stockholm.

C. F. W. HEDERSTIERNA.
Förutvarande Statsråd. Landshövding i Hallands län. — Nyutnämnd till Överståthållare i Stockholm.

överståthållare i Stockholm. Utnämnd till landshövding i Hallands län 1916 har han sedan 1918 varit medl. av Andra kammaren.

Landshövding Edén som är född 1871 blev 1903 e. o och 1909 ord. professor i historia i Uppsala. Sistnämnda är invaldes han i riksdagens Andra kammare samt har sedan hösten 1917 till i våras som statsminister stått i spetsen för landets regering. Sedan ett antal år är han ledare av liberala samlingspartiet. Biografi senast i årg. XIX:4.

Den nyutnämnde landshövdingen i Hallands län *greve Mörner*, som är född 1863, blev 1903 kanslisekr. i jordbruksdep., 1912 kansliråd, 1913 expeditionschef och 1917 statssekreterare. Invaldes 1903 i lantbruksakadem. samt tillhörde åren 1911—12 Riksdagens Första kammare.

STATSREVISORERNA I PLENUM. Fr. v. sittande: G. Nilsson, P. Hellström, Ollas Ericson, Oscar Olson (Linköping), P. A. Dahl, Emil Kristensson (ordf.), J. Pålsson, J. Jönsson (Boa), C. R. Jansson (Falun), O. N. Olsson, (Broberg), A. A. Lindqvist (Kosta); stående: H. Schultzberg, G. L. G. af Donner, K. Norén, C. G. Törneblad, friherre G. Hummerhielm. (Foto. Holmén, Sthlm.)

Text å sid. 166.

Den av framlidna fröken *Ester Lindahl* i Stockholm testamenterade konstsamlingen, en bland de största och värdefullaste, som museet hittills emottagit, öppnades den 4 dec. för allmänheten. Ivrig samlare och intresserad både för gammal och ny konst var fröken Lindahl en på huvudstadens auktioner ofta sedd personlighet. I besittning av god smak och dito kassa är det icke underligt, att hon skulle lyckas åtgå inreda ett verkligt konsthem. Hon var ingalunda ensidig, ty hennes kvarlåtenskap omfattar: målningar, skulpturer, möbler, porslin och prydnadsföremål av varje slag, vilket allt är smakfullt ordnat i rumsinteriör.

Nationalmuseum har under krigsåren haft förmånen bliva ihågkommen med ett par andra dylika värdefulla tillskott till sitt inventarium, nämligen kammarherre Löwenadlers och bankir Håkanssonssons donationer.

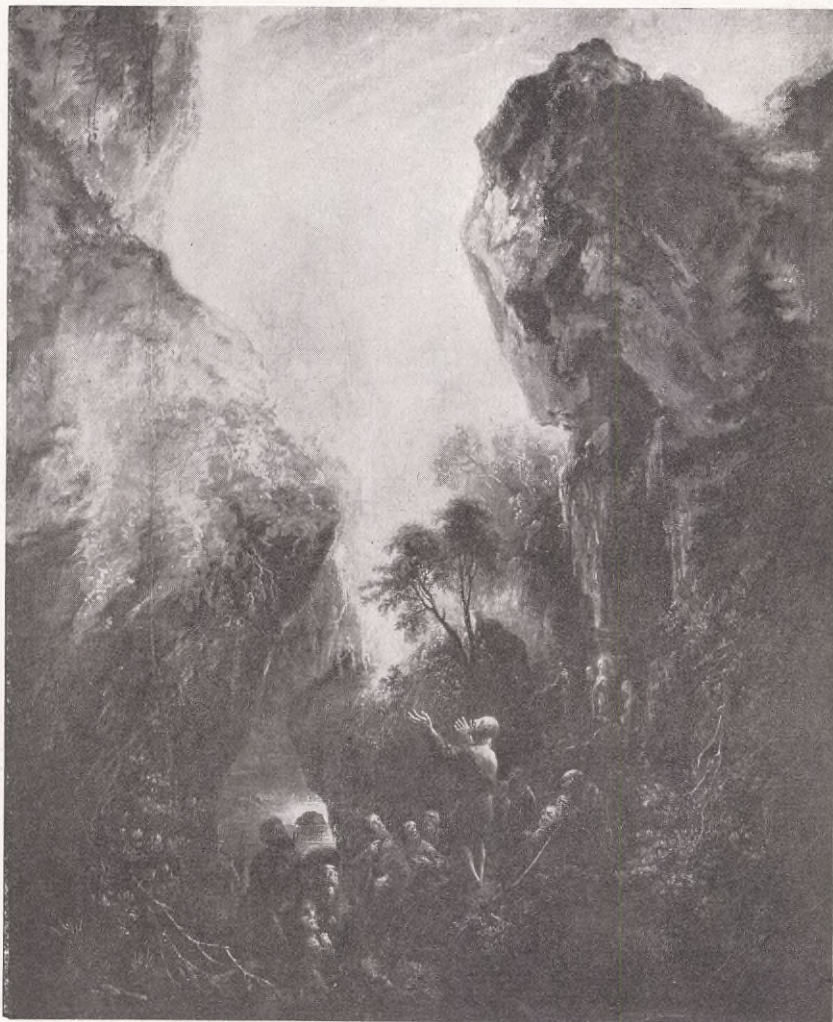
När man besöker utställningslokalen fäster sig blicken vid den kanske märkligaste målningen *Bergspredikan* (Kristus med lärjungarna i en dalkjusa) av *Elias Martin* (*1739 †1818), på sin tid vårt lands berömdaste landskapsmålare och som mycket produktiv hör till de få äldre svenska mästare, vilka skapat sig ett berömt namn i utlandet. Intendenten vid nationalmuseum Dr Kruse vistades såsom stipendiat i England 1905 för att närmare studera Martins målningar därstädes. Född i Stockholm, där fadern Olof var snickare-ålderman, (moder hette Ulrika Haupt tillhörande den kända konstsnickarefamiljen), fick *Elias Martin* en gynnsam i fältmarskalken, greve Augustin Ehrensvärd, vars son, Carl August, han handledde i teckning.

År 1766 reste *Martin* till Frankrike och Italien och kom omkring 1770 till England, där han bodde i 15 år huvudsakligen sysselsatt med landskapsmåleri, men utförde även porträtt, genre och historiska stycken.

Här lärde han sig ganska mycket i det då moderna punktermaneret. Antalet gravyrer uppgå till 200 stycken. Sedan han hedrats med ledamotskap av "*The Royal Academy*" i London skyndade *Målare- och bildhuggareakademien* i Stockholm att kalla honom till sin ledamot 1781. Följande året besökte han Sverige, men återvände 1788 till England. År 1791 hemkallad av *Gustaf III* verkade *Martin* sedan till sin död i vårt land. "Han är ej blott utsiktsmålare utan framför allt framställare av det ideala landskapet". Martins dukar utmärka sig genom ett egendommeligt ljusdunkel. Färgerna äro mörka med ett eldsken ofta samlat på en plats å tavlan.

Omkring år 1800 började hans konst bliva omdärd, varför mästaren år 1806 gjorde en utställning av icke mindre än 212 oljemålningar, goucher (vattenmålningar på papper med färger, som är ogenomskinliga och blandade med gummi) laveringar samt kolorerade gravyrer. Gravyrerna, som finnas i många exemplar, förekomma ofta, vilket icke är fallet med oljemålningarna t. ex. utsiktarna från Stockholm, som äro ytterst eftersökta. Bland hans målningar märkas ett porträtt av Carl Mikael Bellman samt 10 landskaps- och genrebilder å Nationalmuseum. Uppsala-tavlan gavs 1784 av överintendenten *Fredenheim* såsom present till påven *Pius VI*. *Elias Martins* broder *Johan Fredrik* har också vunnit rykte som främstående gravör. Den förstnämndes son ägnade sig även åt gravyrkonsten, men slutade såsom snickare-mästare.

Elias Martin hörde till *Sergels* intimaste vänner. Målaren och skulptören hava porträtterat varandra. *Sergel* har tecknat av *Martin* "*ätande korv*" och "*då han blivit redlös*" på de sedvanliga artistmiddagarna, i vilka de vackra aktriserna *Löw* deltog och där det gick ganska fritt till. I fröken *Lindahls* samling förekommer ytterligare fyra tavlor av *Elias Martin*, däribland *Mistley Hall*, *Essex*, England, ett landskap med bondfolk samt en akvarellerad lavering.

"BERGSPREDIKAN" OLJEMÅLNING AV ELIAS MARTIN (F. 1739. D. 1818). Ett av donationens märkligaste föremål. — Efter foto.

”RÄDDA BARNENS” JULMÄSSA I STOCKHOLM. Främst synes i mitten hertiginnan av Västergötland, t. h. prinsessan Märtha, t. v. friherrinnan Ellen Cederström. — Pressfoto.

Av de övriga målningarna antecknas: En av de i det föregående omnämnda mamsellerna Löw akvarellerad lavering av Segel; porträtt av okänd man samt fru Maria Charlotta de Ron 1802 båda av Carl Fredrik von Breda; porträtt av okänd ung man, oljemålning av Carl Gustaf Pilo; ”Rast vid vägen” av Per Hilleström d. ä., som också målat ett utmärkt stilleben; ett landskap av J. F. Korn (1728—1796). ”Korsfästelsen” av bonddmålaren Per Hörberg 1784. En enda miniatyr över kommerserådet P. E. Tilén av den i Småland verkssamme miniatyrmålaren A. G. Andersson (1780—1835).

De modärnare målarna Marcus Larsson, Egon Lundgren, J. W. Wallander, Arborelius, Edw. och Richard Bergh, danska målarna Willumsen och Joakim Skovgaard; norrmännen Gude, Werenskiöld, Edw. Munch. Den vid unga år bortgångne målaren ”Hugo Birgers självporträtt i ateljén” samt Bruno Liljefors ”Hök och Nötskrika” 1895 och den finske konstnären Albert Edelfelts ”Dampporträtt” 1881 höra till de allra bästa bitarna. Fröken Lindahl har även försett sig med kubistmålningar och vad som sett dagen under krigsåren.

Franska målarna J. F. Millet, Camille Corot, Paul Cezanne, Auguste Renoir; den svenske originelle målaren Ivan Agnelli med 7 st. tavlor och hans gynnare prins Eugen äro företrädda. Picasso är även med. Fransmännens tavlor äro huvudsakligen skizzer, etsningar och litografier.

En statyett av Carl Milles Schéelestaty i Köping och en större bronsmodell till Chr. Erikssons ”Bågspännare” öka samlingen. I övrigt ser man tre möbler i chippendale, gustavianska och käjarsstilar samt diverse porslin och silver o. s. v. N. V. H.

”Rädda Barnens” julmässan, den stora aktion, som under prinsessan Ingeborgs beskydd anordnats för att i möjligaste mån säkerställa föreningens fortsatta verksamhet under den närmaste tiden, öppnades den 30 november i Grand Hotells stora sal, som omändrats till en slags nationernas gata med stånd från samtliga de länder där ”Rädda Barnen” har eller haft något av sin verksamhet förlagd. Så märktes vackra och representativa varor från Österrike, Ungern, Tyskland, Polen, Frankrike, Belgien, Armenien, Ryssland och Baltiska länderna. Ett bokständer, i form av ett bläckhorn, där alla våra främsta författares, Selma Lagerlöf, Anna Lenah Elgström, Ellen Key, Marika Stjerneberg, Elin Wägner, Bo Bergman, Gustaf Collin, Hjalmar Söderberg, Henning Berger m. fl. arbeten, försedda med egenhändiga dedikationer, försålles, kan jämte det så kallade offerståndet dit vackra och unika dyrbarheter av allehanda slag skänkts, med skäl betecknas som tillhörande basarens största attraktioner. I blomster- och fruktståndet presiderade prinsessan Ingeborg själv jämte prinsessorna Märtha och Astrid. Basaren rönt genast från första öppnandet livligaste anslutning från den julklappsköpande allmänhetens sida och såväl de stillfulla

anordningarna som de olika ständens färgglada varor blevo vederbörligen uppmärksammade och uppskattade.

Till bild å sid. 164.

Årets statsrevisorer hade den 30 november sitt sista sammanträde efter fullbordat arbete och kunde då san tidigt avlämna berättelse över den granskning de underkastat statsverkets förvaltning. Bland de viktigaste punkterna i ifrågakarande berättelse märkes ett påpekande av det förfallna skick vari Stockholms slott befinner sig, speciellt framhålles det mindre värdiga skick rikssalen erbjuder. I övrigt innehåller berättelsen endast en del smärre påminnelser, varav ett anslagsöverskridande på 120,000 kronor från riksdagsbiblioteket hör till de mera uppseendeväckande. Till sist föreslås uppskjutande till lämpligare tidpunkt av fullbordandet av den svenska samlingen av främmande länders lagar och förordningar.

Med veckans nummer följer till alla abonnenter en **prenumerationsblankett**,

avsedd att ifyllas och inlämnas å närmaste postanstalt. Glöm icke att verkställa prenumerationen snarast, ty därigenom undviks vid årsskiftet ett säkerligen ovälkommet avbrott i den regelbundna expeditionen.

Fru Betty Hennings, Danmarks förnämsta skådespelerska, under en följd av år. Det kongelige Theaters främsta kvinnliga kraft, fyllde den 26 okt. 70 år. Icke fullt två månader senare eller den 13 dec. firar den berömda konstnärinnan 50 års jubileum som skådespelerska.

Redan från sin tidigaste barndom tillhörde Betty Schnell, så var fru Hennings flicknamn, Det kongelige Theater i Köpenhamn. Sjuårig kom hon nämligen i som elev vid dess balettskola och 16-årig debuterade hon som dansös. Det stod emellertid klart för hennes lärare, att det icke var för balletten utan för teatern hon var predestinerad. År 1870 debuterade hon som Rose i Molières "Fruentimmersskolan". Den därmed vunna framgången tillförde henne nya, allt mer krävande roller och under mer än fyra decennier var hon den dominerande kvinnliga kraiten vid teatern. Sina största sceniska triumfer firade hon i de Ibsenska dramerna. Hennes Nora i "Et Dukkehjem" från 1879 betraktas sålunda allttjämt som en av de fullödigaste konstnärliga prestationer som någonsin förekommit vid denna Danmarks första scen. Med lysande framgång återgav hon senare bl. a. fru Alving i "Gengangere", Ellida i "Fruen fra havet", Hedvig i "Vildanden". Även i andra sceniska mästerverk än de Ibsenska skördade den geniala konstnärinnan oförglömliga framgångar, som Jeanne i "Lady Tartuffe", Karen i "Geografi og Kærlighed", Ophelia i "Hamlet", Cordelia i "Kung Lear", Maria

FRU BETTY HENNINGS
firar födelsedags- och konstnärsjubileum.
Efter porträtt.

Stuart, Drottningen i "Don Carlos" och många andra.

Vad man främst måste beundra hos Betty Hennings var hennes mångsidighet och hennes underbara förmåga att ge de sceniska gestalterna liv. Hennes repertoar var ofantligt, och hon behärskade den suveränt. En verksamhetslust av ofantliga mått, en mäktig energi, en stark och genial skapareförmåga, i kraft av allt detta var det som hon vann sina otaliga segrar. Med undantag för gästspel i Berlin, Prag, Sverige, Norge och Finland har Betty Hennings verksamhet uteslutande varit förlagd till Det kongelige Theater i Köpenhamn som i henne sett sin talangfullaste kvinnliga kraft och självfallet lagt de svåraste, mest krävande uppgifterna i hennes hand. I stort sett har Betty Hennings ända från 20-årsåldern och tills hon 1912 drog sig tillbaka från teaterlivet betraktats som en scenens drottning i Köpenhamn.

Bland de många yttre utmärkelser som kommit den berömda konstnärinnan till del kunna nämnas danska förtjänstmedaljen i guld och den svenska belöningsmedaljen för konst och vetenskap Litteris et artibus.

År 1877 ingick hon äktenskap med direktören för Nordisk Musikförlag Henrik Hennings.

Vid sitt nu i dagarna infallande 50 årsjubileum kommer Fru Hennings att gästsuppträda på Det kongelige Theater i sin gamla glansroll i "Gengangere".

Aage Heinberg.

Till bild å sid. 176.

Kiss Andersen är den senast upptäckta stjärnan på den strålande köpenhamnska revyhimmeln. Under de två säsonger hon nu uppträtt har hon erövat åt sig en säker plats i alla sina åskådarens — mer än i sina åhörarens — hjärtan. Hon har segrat genom sin färging, sin oemotsämliga charm.

Hon är ännu helt ung och en lysande framtid väntar alldeles säkert den lilla förtjusande skådespelerskan. Hennes karriär hittills har varit lika snabb som glänsande.

Hon är ett teaterbarn. Efter att mycket tidigt hava blivit elev vid fru Wahlboms kända balettskola debuterade hon som dansös på Tivolis sommarteater, där hon under en hel säsong hänryckte publiken och vann sin första berömmelse. Sedan fördes hon från balletfacket över till teatern av direktör Frede Skaarup, Köpenhamns teaterkonung, ägare av Scalateatern med hela det därtill hörande komplexet Dagmar-teatern, stadens förnämsta privata scen, och Casino, den stora folkteatern. Skaarup kan därjämte berömma sig av att hava hjälpt fram en rad av unga lovande förmågor.

Kiss Andersen blev engagerad vid "Scala", där hon

under den första säsongen dock liksom trädde något i skymundan. Teatern hade två första rangs operett- och revyprimadonnor, Amelie Kierkegaard och Liva Olsen, och det var svårt för den lilla danserskan att göra sig gällande bredvid dem och nå fram i första planet. Men det dröjde icke länge förrän hon var där. Hon hade dansat sig in i Köpenhamnarnes hjärtan, och nu hade hon lärt känna sin förmåga även på andra omåden. Hon är en oförliknelig operett-ingenue, som skapad därför — hon kan dansa, sjunga och äger en strålande färging, tre ovärderliga egenskaper. Hon har också i Scala-teaterns succéspjäs under innevarande säsong, "Hallo Amerika", vilken efter att hava gått över scenen nästan 200 gånger allttjämt står kvar på programmet, varit den bärande kraften tillsammans med den o'örliknelige komikern Carl Alstrup, väl den störste revyskådespelare Köpenhamn någonsin ägt.

Först i "Hallo Amerika" har Kiss Andersen fått sig anförtrödd en verklig huvudroll. Hon har i den med sitt leende, sin stämma och grace åstadkommit en storslagen prestation och i kraft därav under loppet av två månader erövat en hel stad. Det är många strateger som icke kunna göra henne det eiter.

SVENSK MILITÄRKONTINGENT TILL VILNA.

ÖVERSTELÖJTNANTEN VID JÄMTLANDS FÄLTJÄGARREGEMENTE C. H. V. LANDEGREN. *Chef för hela det svenska detachementet till Vilna. — Efter porträtt.*

low, kaptenen vid Västerbottens regemente A. R. Uggla och ryttmästaren vid Skånska dragonregementet friherre C. J. Rappe. — De achementet ställes på krigsfot och lyder från avresan och till återkomsten till Stockholm omedelbart under konungen.

Folkförbundsrådets framställning om att Sverige, ävensom Norge och Danmark, skulle utsända en militärkontingent på 100 man vardera till Vilna för att med andra internationella trupper upprätthålla ordningen under folkomröstningen i området, har av k. m:t bifallits i extra konselj den 27 nov. Det svenska detachementet utgöres dels av ett infanterikompani på 120 man uttagna på frivillighetens väg jämte följtaligt befäl, dels av ett antal officerare m. fl. avsedda för särskilda uppdrag. Till kompanichef har beordrats kaptenen vid Svea Livgarde H. O. Skjöldebrand och till plutonchefer löjtnanterna B. G:son Uggla, A. Stenhammar och J. R. Millqvist. I kompaniet ingå dessutom kaptenen vid intendenturkåren E. G. M. Guston samt bat.-läkaren S. R. Ekvall.

De officerare, som med särskilda uppdrag kommanderats till detachementet, äro överstelöjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente C. H. V. Landegren, tillsvidare detachementets chef, majoren i armén kaptenen vid Göta Livgarde C. N. Hurs-

KAPTENEN VID SVEA LIVGARDE H. O. SKJÖLDEBRAND. *Kompanichef vid den svenska militärkontingenten till Vilna.*

Efter porträtt.

Den internationella styrkan i Vilna omfattar även franska, engelska, belgiska, spanska och holländska styrkor. Högsta befälet föres av överste Chardigny. I händelse väpnad konflikt i området borttransporteras polistrupperna.

DEN NORSKA JÄRNVÄGSMANNASTRÄJKEN.

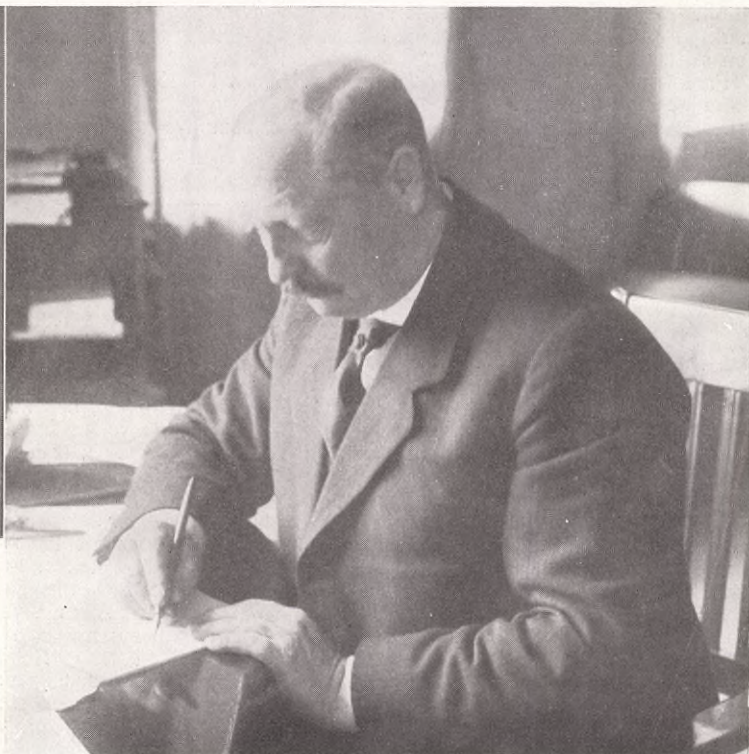

PROVIANTERINGSDIREKTÖR PEDER SEN, *chef för den av regeringen tillsatta transportkommissionen, vilken är organiserad med avdelningar över hela landet.*

Efter porträtt.

T. h.: STORTINGSMAN OLE O. LIAN, *strejkens och hela den norska arbetarrörelsens huvudledare i hans egenskap av ordförande i de norska arbetarnes landsorganisation*

Efter porträtt. Text å sid. 175.

DE I IRLAND MÖRDADE ENGELSKA OFFICERARNE BEGRAVAS I LONDON.

1—2. TVÅ AV DE 14 PÅ DET GRYMMASTE SÄTT AV SINN-FEINARE MÖRDADE ENGELSKA OFFICERARNE I DUBLIN.

1. Kapten Price. — 2. Kapten Bagally.

3. KAPTEN PRICE'S SYSTER vid begravningen, bärande broderns utmärkelsecken Military Cross.

4. STATSEKRETERAREN FÖR IRLAND SIR HAMAR GREENWOOD MED MAKAN.

5. KISTORNA BÄRAS IN I WESTMINSTER CATHEDRAL.

Nio av de fjorton engelska officerarne, som söndagen den 21 nov. föllo offer för det sinn feinska blodbadet i Dublin begravdes den 26 nov. i London. Under öliga militära hedersbetygelser fördes kistorna från järnvägsstationen till Westminster Cathedral, där en gripande sorgeshögtidlighet ägde rum.

DE ALLIERADES BESÄTTNINGSTRUPPER LÄMNA DANZIG den 25 nov., sedan Folkförbundet i Genève bestämt att Polen skall övertaga det militära skyddet för den nya fristaden. — Efter fotografi.

Öster fotograf.

MÖTE I LONDON MELLAN FRANKRIKES OCH ENGLANDS REGERINGSCHEFER.

Franske konseljpresidenten M. Leygues (längst t. v.) ankommer till London där han mötes av engelske premiärministern mr. Lloyd George (vid hans sida); närmast dem stå lord Derby (f. v. engelska sändebudet i Paris), M. Berthelot samt M. Paul Cambon (franska sändebudet i London).

En ententekonferens av utomordentlig vikt pågår f. n. i London. I densamma deltagar engelska premiärministern Lloyd George, franske konseljpresidenten Leygues, italienske utrikesministern Sforza varjämte även Japan senare torde komma att bliva representerat genom sin minister i London.

Konferensens förhandlingar röra i främsta rummet den grekiska och den i samband därmed stående turkiska frågan. Lösningen av dessa spösmål torde komma att erbjuda rätt stora svårigheter, då Frankrikes och Englands intressen i vissa punkter väsentligt avvika från varandra. Enighet synes dock hava uppnåtts med hänsyn till grekiska frågan, i det att konferensen den 2 dec. avlätt en gemensam not till Athén, vari säges att de brittiska, franska och italienska regeringarne visserligen icke hysa någon önskan att blanda sig i Greklands inre angelägenheter, men att de å andra sidan måste betrakta ett återuppsättande av konung Konstantin på Greklands tron som en stadsfästelse från Greklands sida av konungers under kriget intagna fiendliga hållning gentemot de allierade makterna. En ogynnsam situation skulle därigenom inträda i förhållandet mellan Grekland och de allierade, vilkas regeringar i så fall måste förbehålla sig fullständig frihet vid behandlingen av den sålunda uppkomna situationen.

Ententepressen gör gällande, att den av stormakterna visade fullständiga solidariteten måste komma att få en säker återverkan i Athén, där man tidigare synes han räknat på stöd från Englar d. Bland de påtryckningsmedel de allierade uppgivas hava i beredskap mot Grekland nämnes i första hand en revidering av den i Sèvres slutna freden mellan ententen och Turkiet, vilket land däri fick avträda stora landområden till Grekland.

I denna fråga synas emellertid de engelska och franska önsningarne icke sammanfalla. England är villigt att uppskjuta ratificeringen av Sèvres-föredraget, men motsätter sig det franska förslaget att låta de i freden till Grekland överlämnade områdena Smyrna och Tracien återgå till Turkiet. Engelska regeringen önskar i stället få dem internationaliserade. Bakom Frankrikes benägenhet att gynna Turkiet ligger givetvis en önskan att söka återvinna den starka handelspolitiskt viktiga sympati det tidigare åtnjutit hos det turkiska folket. Enligt rapporter som franska

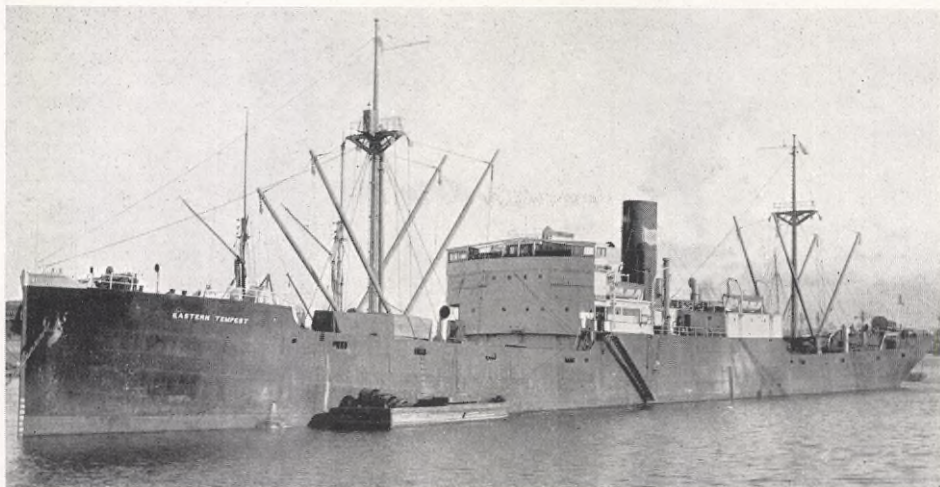
parlamentets utrikesutskott i dagarne motlagit befinner sig nämligen det franska inflytandet i Orienten i stark tillbakagång samtidigt med att England börjar intaga en dominerande ställning.

Bland övriga ärenden som skola behandlas vid konferensen i London nämnas även upptagandet av förbindelserna med Ryssland och den Zionistiska frågan.

Vidst. bild:

VIVIANI, f. v. konseljpresident och en av det franska Folkförbundsdelegaternas främste. Har i Genève vunnit stort erkännande för sitt förslag om Folkförbundets ingripande till förmån för Armenien.

DEN I FINSKA VIKEN GRUNDSTÖTTE AMERIKANSKE ÅNGAREN EASTERN TEMPEST, vilken genom Vaxholms radiostations mellankomst fick undsättning. Foton tagen i Göteborgs hamn
Foto. Lundström, Göteborg.

Ångaren "Eastern Tempest" av Filadelfia, som, efter att hava lossat i Stockholm, var på väg till finsk hamn grundstötte den 2 dec. under rådande snötjocka vid Bokskär söder om åländska skärgården. Ångaren uppnådde trållös förbindelse med Vaxholms radio, som på begäran därom anmodade Neptunbolaget att utsända bärgningsångare. Denne nådde haveristen påföljande dags middag och upptog omedelbart sitt arbete. Den strandade ångaren befinner sig på grund av den starka stormen i ett synnerligen kritiskt läge.

"Eastern Tempest", som äges av The Globe Line, är byggd i New Ulaja, Japan 1918 och mäter 4730 registerton. Befälhavare är kapten W. S. Millnor.

*

Toppen av Mont Blanc, alpernas högsta berg, liggande på gränsen mellan Frankrike och Italien, störtade den 25 nov. ned utför Brenva-glaciären, i fallet åstadkommande en oerhörd förödelse i skogarne på den italienska sluttningen. Den nedstörtade bergmassan dämde därjämte upp Doirefloden. Ingen människa skadades.

*

Till bild å sid. 169]

Sinn-feinarne, urprungligen en litterär prodagandaorganisation med uppgift att bl. a. utbreda det iriska språket utvecklades efter hand till ett politiskt parti med ett alltmera ytterligtgående aktionsprogram, först självstyrelse för Irland och, sluttligen skilsmässa från England, absolut självständighet och republik. Till president valdes De Valera, som emellertid då han själv av säkerhetsskäl vistades i Amerika, företrädde av Arthur Griffith. Ett parlament *Dail Eireann* tillsattes och en här organiserades.

Redan under kriget iscensatte Sinn-feinarne revolter, vilka dock dränktes i blod. Den senaste terrorperioden daterar sig från

repressalier som gingo ut över skyldiga och oskyldiga både i fråga om liv och egendom.

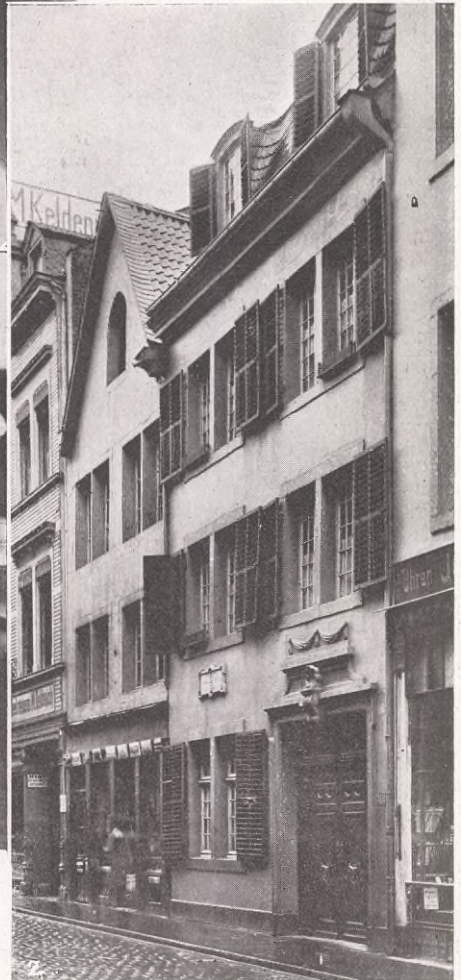
Bl. a. nedbrändes ett stort antal byar och städer. Nya sinn-feinska förbrytelser och engelska repressalier följde och följa alltjämt och i stället för att kvävas synes den irländska upprorsrörelsen vinna i omfattning liksom även tilltaga i vildhet och skadelystnad. Sinn-feinarne hava under den senaste tiden utsträckt sin aktion även till England med bl. a. stora förödande mordbrandsanläggningar i Liverpool.

TOPPEN AV MONT BLANC, vilken nyligen rasat åt italienska hållet, vållande stor skada å skog och allt i dess väg.

Efter foto. från aeroplan.

150-ÅRS DAGEN AV LUDWIG VAN BEETHOVENS FÖDELSE.

römda "nionde" med slutkören över Schillers "Ode till glädjen". I Tyskland och Österrike anordnas stora "Beethovenfester" och över hela världen ges Beethovenkonserter, ja man kan nästan säga att hela Europas och Nordamerikas musikliv under denna säsong står i Beethovens tecken.

Han föddes i Bonn, men man vet endast dagen för hans dop. Det var den 17 december 1770, och det skedde sannolikt enligt tidens sed, när han var en eller två dagar gammal. Fadern var sångare vid det kurfurstliga kappellet i Bonn och härstammade från en musikersläkt som kommit till den lilla staden vid Rhen från Flandern. Även namnet van Beethoven är flamländskt och be-

1. LUDWIG VAN BEETHOVENS FÖDELSEKAMMAREN I BEETHOVENHUSET I BONN.
2. LUDWIG VAN BEETHOVENS FÖDELSEKAMMAREN I BONN.
3. MINNESKAMMAREN MED RELIKIER AV DEN STORE MÄSTAREN I BEETHOVENHUSET I BONN.

Den musikaliska världen firar i dessa dagar den hundra-femtionde årsdagen av Ludwig van Beethovens födelse. Varhållst det finnes ett verkligt organiserat musikliv högtidlighålles detta minne med konserter eller föreställningar av Beethovens enda opera "Fidelio". Stockholmsoperan ger sålunda detta verk i ny instudering och symfoniorkestrarna i Stockholm och Göteborg uppföra hans största symfoni, den be-

tyder "från kolgården". Den lille Ludwigs musikaliska anlag märktes tidigt och fadern, som var en försuppen och rå sälle, drev på hans utveckling för att få draga ekonomisk nytta av ett pianistiskt underbarn. Det berättas, hur fadern kunde väcka sin lille son, när han mitt i natten kom hem från något dryckeslag och tvinga pysen att spela för sina kumpaner. Den undervisning Beethoven under sina första pojkar erhöi,

Forts. å sid. 175.

Tyska exkajserinnan *Augusta Victoria*, vilken, medan ännu lyckan följde det tyska kajsarhuset, föredde en så strålande bild av hälsa och kraft, synes hava fysiskt nedbrutits av de senaste årens olyckor och sorger. Tid efter annan har yttrevärlden nåtts av meddelanden att kajsarinnans hälsotillstånd varit vacklade närmast som följd av en åuragen hjärtåkomma, vilken efter hand försvårats. För någon tid sedan nödgades kajsarinnan intaga sjuklägret. Efter en tillfällig förbättring inträdde åter en så allvarlig försämring, att läkarna i utsända bulletiner nu beteckna tillståndet som ytterst kritiskt. Härför talar även den omständigheten att kajsarfamiljens medlemmar kallats till sjuklägret.

Kejsarinnan *Augusta Victoria* är född den 22 okt. 1858 och dotter till framlidne härting *Fredrik av Slesvig-Holstein*. Hennes förmåning med senare kajsar *Wilhelm* ägde rum i Berlin den 27 febr. 1881. Det kajsarliga äktenskapet har präglats av harmoni och stor personlig lycka, vartill grunden torde få sökas utom i den kärlek, som förenat de höga makarna, i de vackra och förelysande egenskaper som maka och moder, kajsarinnan *Augusta Victoria* i så sällsamt

EX-KEJSARINNAN AUGUSTA VICTORIA AV TYSKLAND, född prinsessa av Slesvig-Holstein 1858. Efter porträtt taget under kejsartidens stormaktsdagar.

EX KEJSARINNAN. Efter porträtt taget efter revolutionen och omedelbart före avresan till Holland.

D:R MAYR. Tysk österrikes nye kanslär och utrikesminister. Efter porträtt.

rikt mått är i besittning av.

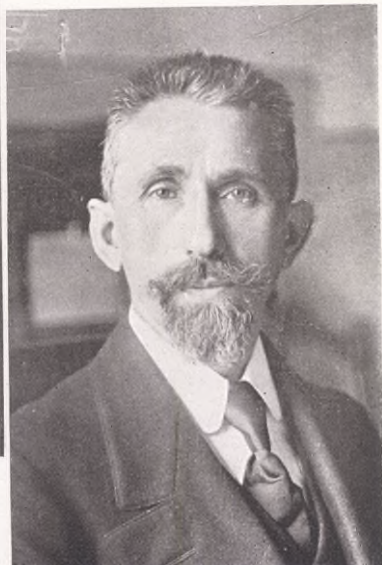
*

Den långvariga österrikiska regeringskrisen har nu lösts och ny ministär bildats. I spetsen för densamma står den hittillsvarande tillfällige regeringschefen, den kristligt-sociala politikern *Mayr* som även bekläder posten som utrikesminister. Handels-, lantbruks o. socialdepartementen hava likaledes övertagits av medlemmar tillhörande det kristligt-sociala partiet under det att övriga ministerposter överlämnats till ämbetsmän i hög ställning.

Enligt förhållande ämnar det till makten komma kristligt-sociala partiet icke ensidigt söka befrämja sina egna politiska intressen utan har för avsikt att samarbeta med såväl socialdemokraterna som det stortyska partiet.

*

Överborgmästaren i *Berlin Wermuth* har avgått, sedan kommunisterna vägrat underskriva socialdemokraternas förtroende-votum för hans av den borgerliga oppositionen angripna hållning under elektrikerstrejken i Berlin. Den borgerliga prässen hälsar *Wermuths* tillbakaträdande med tillfredsställelse. Befattningen som överborgmästare har övertagits av *Ritter*.

RITTER, Berlins nye överborgmästare.

BLIV MEDARBETARE I
:: :: HVAR 8 DAG :: ::

Forts. fr. sid. 163.

— Tänk om hon ger sig iväg! Jag kan inte undvara henne!

Lars hade blivit alldeles blek.

Han stod och stirrade, så sade han:

— Nu är avgrunden där igen! Jag hade nästan glömt att jag var ruinerad på allt i livet. Hela illusionen ramlad!

— Det måste den förr eller senare göra! måste jag ju svara.

Utan ett ord vidare tryckte han min hand och gick in till sig. Jag är öve tygad om, att han tog ett par sömnpulver den natten, ty ångesten lyste som ett sken ur hans ansikte.

Hur skall han inte då ha det därborta i själva orscentralen Stockholm nu!

*

I dag föjde jag vännen kassören till stationen, kaptanen reste roean före Lars, så nu är jag alldeles ensam här. Visserligen har det kommit nya herrar under tiden, men de äro av den släta, vanliga sorten, som inte alls intresserar mig. Säger man ett aldrig så litet djärvt ord — och vi blevo vana vid det, vi fyra! — så se de misstänksamma ut som de undrade, om man hade dåliga affärer eller vore tve tydlig på något annat sätt. De spela kort hela dagarna, och när de för ord ingens skull måste ut en stund på vägarna, gå de och se ut som söndagsfolk i Haga eller på ett museum. Inte en min förändrar sig i deras stränga domareansikten, och de yttra sig med en betänksamhet som gällde det att skriva på en växel. Nej, jag är för bortskämd med umgänge, och för gammal för att behöva ta hänsyn till obehörigas omdöme om min person. Jag drar mig in i skalet.

Nå, jag bad kassören ta reda på Lars och sända ett meddelande. Den hedersknyffeln hade allt korn på vår väns lilla roman här!

.. Damerna säger, att Lasse var kär i fröken Birkenberg! sade han just som tåget rullade in på stationen. Han såg så dystert ut sista dagarna, det var därför!

— Hur kan de påstå något sådant? ställde jag mig alldeles okunnig. Det har han väl aldrig visat, mera korrekt kunde väl ingen uppträda!

— Hm, säg inte det! log kassören. Sånt ligger för rätten i luften, och kvinnor ha sin instinkt!

Så nu är den saken klar och fin, som vår vän målaren säger.

I dag äro alla här ute på slädparti till en bärgklack, man ville ha mig med, men jag får ingen ro förrän mitt arbete är klart. Här är dödstyst i hela huset, och utanför faller snön stilla på mina ta lar och granar, jag måste begagna ögonblicken.

Dagen efter det senast antecknade samtalet med Lars var han alldeles förändrad.

— Jag måste börja riva ned det här luftslottet! sade han helt kärf, då vi händelsevis blevo ensamma efter frukosten. Men den triumfen att se mig stukad ska man inte få!

Han uppträdde skenbart som vanligt mot henne, möjligen med ett stänk av åtstramat raljeri. Den vackra svarta frun däremot började han uppvakta en smula, något som icke togs illa upp. Lars har mycket av charmör, när han sätter den sidan till. Hur han med sådana bekymmer över huvud taget kan uppträda är mig en gåta, jag för min del skulle under sådana förhållanden vara komplett förlorad och inte våga visa mig bland folk. Men det är inte tu tal om att han trots allt nu är mycket starkare än för en månad sen, fast mellankolin al t emellanät sätter åt honom med den gamla intensiteten.

Efter kvällen i sällskapsrummet följde jag på en vink med in i hans rum.

— Jag har lite konjak, som jag spart hela tiden! sade han dämpat. Vill du inte ta en grogg med mig?

Jag var inte alls ohågad, och vi gjorde det hemtrevligt för oss.

— Jo, nu ramlar det undan för undan! log han bistert, sedan han skålat. Hon är redan varnad, det märkte jag tydligt i dag! Det har kommit något fränt i hennes sätt, som jag aldrig har märkt förut. Jag tycker för rätten bättre om ett rejält taggträdsstängsel än om en silkeskordong.

— Det där inbillar du dig bara! sade jag. Inte har jag kunnat märka något särskilt hos henne ännu!

Han log igen, ännu bistrare.

— Du, ja! Som inte har någon trådlös! Men jag har, och den är klar igen och fungerar briljant! Ty ärr!

Han skålade igen, så tog han upp:

— Jag börjar också få andra meddelanden och påminnelser om min dödlighet nu, som inte kommer på trådlös väg minsann!

Han gjorde en gest åt nattduksbordet.

— Jag hade tagit in några gamla veckotidningar hit från hyllan i hallen för att ligga och titta i, när jag blev sömnlös någon natt. I går efter den där lilla chocken inne hos dig tog jag till ett sånt där nummer, det var visst ett par år gammalt. Vad får jag upp genast jag öppnar tidningen? Jo, en sida med ett porträtt av den man, som förstörde mitt första äktenskap, du vet? Chocken numro två! Sen dansade hela det förflutna förbi i en helvetisk nattlig revy.

Han drack en djup klunk och fortsatte:

— Mitt andra äktenskap måtte jag emellertid ha förstört själv att döma av min hustrus och hennes väninnors vittnesbörd och nu senast av detta brev, som jag fick i dag! Och här har vi den tredje chocken, ty tre ting äro alltid vissa! Läs det här!

Jag tog ett kuvert som han med en axelryckning räckte mig. Litet generad plockade jag fram det inneliggande brevet, som löd ungefär så här:

Stackars Lars Nilsson, jag beklagar det tillstånd av andlig depression som du befinner dig i, utan tvivel bara beroende på det supiga, utsvävande levnadssätt du för. Jag måste ägna mig åt mitt arbete och har ingen tid övrig åt andras äktenskapliga och ekonomiska trassel. Du önskar mig "framgång i mina heroiska strävanden!" Ja, men så har jag också min goda, förstående och intelligenta hustrus hjälp och stöd i dessa strävanden. Måte du också mötas av förståelse vid återkomsten till ditt hem! Och det gör du nog, om du bara vill!

Vännen o. s. v.

Jag satt ännu mera generad, ja jag var alldeles förvirrad.

— Vad i Herrans namn vill detta säga? utbrast jag slutligen, när han ingenting yttrade, bara satt och log sitt ironiska löje.

— Ja, det är en av mina äldsta och bästa vänner som har skrivit detta brev! svarade han och sprang upp. Men i osynlig skrift står där inunder Braskens gamla ord: "Härtill är jag nödd och tvungen!"

Han gick ett slag över golvet.

— Jag har nog talat om honom någon gång, det är en gammal kamrat från Teknis, begåvad och energisk, den pålitligaste och hjälpsammaste människa i världen, näst dig förstås! Nej, bredvid dig! Men det där "stödet" i hans strävanden är en hysterika, som jag själv under ett fruktansvärt uppträde sett bära hand på honom! Hans helvete är lika stort som mitt fast bara en annan sort!

— Men ändå, hur kan en karl låta tvinga sig till en sådan handling? måste jag alltjämt häpna.

Han ryckte på axlarna.

— Ack, livet är så förtjusande irvecklat, kära bror! Hade jag fått ett sådant brev för någon månad sen, så skulle jag trott att jag var galen och satt revolvern till tinningen, men nu tar jag det ganska kallt, fast ju kvinnornas, de oresonliga hustrurnas röst ljuder i dessa rader. Detta brev har den hysteriska kvinna, han måste kalla sin hustru, piskat honom att skriva, sedan hon antagligen i hans frånvaro snappat

upp mitt brev med de bistra reflexionerna och gjort irbrott i kuvertet. Sådant straffades för inte så värst längesedan med mistning av högra handen, så pass svårt ansågs brottet!

— Att han inte reser sig mot en dylik terror! kunde jag inte låta bli att kritisera denne förträfflige, men tydligen alltför svage än.

Han stannade framför mig och slog ut en gest:

— Ack, vem dömer! Ingen annan än man själv, som sitter fast mitt i radiernas brännpunkt. känner och vet! Ja vet.

Forts.

LUDWIG VAN BEETHOVENS 150-ÅRSJUBILEUM.

Forts. fr. sid. 172.

var säkert allt annat än god, och först när han vid tio års ålder kom i händerna på den till Bonn nyinflyttade musikdirektören och organisten Neefe, kom han under en ledning värdig hans eminenta begåvning. Redan efter två års studier fick han vikanera för sin lärare på orgelbänken, och kunde utge tre pianosonater, som tillägnades kurfursten i Bonn. Snart blev han också repetitör vid teatern i sin födelsestad och spelade altfiol i orkestern. Hans kompositioner väckte uppseende och det märkliga av hans verk under Bonntiden är en sorgemusik till minne av kejsar Joseph II.

1792 begav sig Beethoven till Wien för att studera vidare, och i Wien förblev han bosatt hela sitt liv. I början var han mera firad som pianist än som kompositör och beskyddades av den österrikiska högadeln på ett storartat sätt. Men snart slog han igenom som tosättare, och ansågs tidigt som den sanne arvtagaren till Mozart. Det ena stora verket såg dagen efter det andra. 1805 uppfördes hans opera "Fidelio" för första gången, men den slog ej an, förrän den efter åtskilliga omarbetningar gavs nio år senare. Vid Wienkongressen 1814, då Wien som kanske aldrig förr var världens medelpunkt, firades Beethoven med en mängd hedersbetygelser, och hans rykte som en av musikens störste blev befäst i det europeiska medvetandet.

Sedan blev han ensam. Redan vid 30 års ålder försvagades hans hörsel genom en öronsjukdom, som efter 15 år gjorde honom fullständigt döv. Dövheten

gjorde hans lust till umgänge med människor allt mindre, han blev misstänksam och drog sig under senare år allt mer inom sig själv. Även hans musik har tagit intryck därav. Medan han i sina ungdomsverk med eldig hänförelse vänder sig lik en revolutionens folktalare till publiken och söker liksom elda upp den med sina toner blir han i sina senare verk inåtvänd. Hans musik får karaktären av en monolog. Den har ej heller på samma sätt blivit publikens egendom som hans tidigare produktion. Den brist på förståelse och intresse som visades hans sista kompositioner förbittrade också slutet av hans levnad, som dessutom stördes av familjebekymmer. Han hade efter en broders död blivit förmyndare och i fars ställe för en brorson, på vilken han kastade all sin kärlek. Men denne var ett rötägg och förorsakade sin farbror blott den ena sorgen efter den andra, och bedrog honom till och med. En leverjsjukdom nedsatte hans krafter och den 26 mars 1827 dukade han under för sjukdomen.

Beethovens musik har blivit våra dagars musik på ett sätt som ingen annan. Den äger en karaktär av monumental och heroisk glans som ingen annan konst. Medan instrumentalmusiken före Beethoven mera varit en sak för kännare, blev den genom hans geni en verkligt demokratisk och folklig konst. Han har förmått göra musiken till ett språk för alla. Och icke blott detta. Beethoven har även mer än någon annan förmått ingjuta idealitet och högstämhet i tonkonsten. Och det är denna idealitet i förening med dess vida mänsklighet som skänkt Beethoven den kanske mest upphöjda platsen i musikens värld.

NORSKA JÄRNVÄGSSTRÄJKEN.

Text till bild å sid. 168.

Den norska järnvägssträjken, för vars förhistoria vi utförligt redogjorde i närmast föregående nummer, utbröt den 1 dec., sedan norska stortinget förut förkastat järnvägsmännens förslag om stridens lösning medels frivillig skiljedom. Arbetsnedläggelsen, vilken omfattar all järnvägspersonal med undantag av stationsinspektörerna, har försiggått i fullkomligt lugn. Norska regeringen har tillsatt en rikstransportkommission, som, med säte i Kristiania, samarbetar med underavdelningar landet runt och har till åliggande att upprätthålla den nödvändiga trafiken särskilt med hänsyn till matvarutill örseln, läkare och sjukvårdshjälp. Trafiken befinner sig under full organisation och visar för varje dag betydande tillväxt. Automobilruter upprättas snart sagt över allt och utmed kusten ombesörjes trafiken medels ång-, motor- och fiskebåtar. Städerna, även Kristiania, synas vara väl försedda med födoämnen. Allmänheten visar lugn och besinning; inga massuppök av matvaror eller andra tecken till panik hava visat sig. Person- och posttrafiken med Sverige vidmakthålles i fullt erforderligt mått medels upprättade bilruter från Charl-

tenberg och Kornsjö till Kristiania. De industrier, som få sin tillförsel av råvaror på järnväg, lida dock under transportsvårigheterna och torde bli nödsakade att inställa driften till förfång närmast för sin personal.

Stämningen bland de 12,000 sträjkannde järnvägsmännen är matt och allt utom segerviss. Betecknande är att norska "Socialdemokraten", vi ken tidigare karakteriserat sträjken som en kraftmätning med samhället, nu förklarar, att det endast gäller en lönesrid.

Ordföranden i den norska fackliga landsorganisationen Ole Lian har förebådat sträjakens utsträckande även till även andra yrkesgrupper.

Ett rykte vill emellertid veta, att järnvägsmännen skola avblåsa sträjken.

Veckans Porträtt Galleri

nödgas vi beklagligtvis allt fortfarande avstå från tillfölje de svårigheter med klichéring, vilka den alltjämt pågående kemigrafstrejken medför. Så snart det är oss möjligt, återupptaga vi serien. Redaktionen.

FRÖKEN KISS ANDERSEN,
Köpenhamns unga revystjärna och stora favorit. Omslagsbilden visar den nya konstnärinnan i den pågående populära "Scala"-revyn. — Foto, Elfv, Kphmn. — Text å sid. 167.

MILDRED HARRIS CHAPLIN
har i Los Angeles vunnit sin skilsmässoprocess mot den påtagligen som äkta man mindre lustige Charlie Chaplin. Hon fick 1 miljon kronor men måste avstå från mannens berömda namn. — Efter porträtt.

Hvar 8 Dags styrka är

- att den under hela sin tillvaro, d. v. s. under mer än 21 år, konsekvent fasthållit vid det program den en gång ställt sig före och som är inriktat för en stor, bildad publik av alla samhällsklasser;
- att dess gedigna, populära och intresseväckande innehåll är känt och uppskattat av alla och
- att alla tricks för att locka prenumeranter därför äro obehövliga;
- att den sålunda icke ens i förtid skyltar med namn å "medarbetare" som senare icke komma till synes — man jämföre sådana vid årsskiftet utfästa bidrag i andra tidskrifter med vad som under året sedan i verkligheten lämnats;
- att H. 8 D. disponerar en stab av medarbetare i in- och utlandet som med avseende å tidningens litterära avdelning ställer denna framför varje annan svensk tidskrifts både i värde och riklighet och som beträffande det illustrativa innehållet ställer detta högt över varje jämförelse vad dess intressevärde beträffar;
- att dess städigt växande framgång tillåter den åsätta ett så lågt pris som härförutan vore otänkbart och som gör H. 8 D. till Skandinaviens billigaste tidskrift av sin art trots att den dessutom är den innehållsrikaste, värdefullaste och prydligaste av alla oavsett pris och art.

Den stora bildade svenska allmänheten har sedan tjugu år i och med erkännandet av H. 8 D. sanktionerat urtypen för en värdig och god svensk tidskrift, och H. 8 D. har i den riktiga uppfattningen härav aldrig behöft tillgripa "omläggningar" eller andra omkastningar, som omisskännligt hänvisa till bristande framgång hos allmänheten.

H. 8 D. ändrar sig ej, den endast ger mera när den kan, och det har icke sällan varit fallet och torde väl än mera bliva förhållandet framåt.

Ett nummer av H. 8 D. för 35 öre lämnar mera behållning än någon annan veckotidning t. o. m. för mer än dubbla kostnaden. Försåvitt en tidnings större och värdefullare innehåll och mindre kostnad betyda något, finnes ingen tvekan i valet mellan H. 8 D. och vilken annan svensk illustrerad tidning som helst.

Prenumerera i tid!

Se omslagets 11 sida.

Red. av HVAR 8 DAG

INNEHÅLL: Övering, Torsten Holmgren (biografi o helsidesporträtt). — Exkårsarinnan Augusta Victoria. — Statsrevisorernas betänkande — Svenska militärkontingenten till Vilna. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — De underliga vögarerna. Av Hugo Öberg.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovl.:norskt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.